

Every year thousands of pilot whales are driven on to the Faroes and slaughtered with knives. EDWARD PILKINGTON meets the islanders who are not prepared to end a 500-year-old tradition for the sake of a few squeamish city-dwellers

Vikings who put the cull into culture

ing og moralskt óforsvarligt, sum umhvörvistarir halda fast um, ella tað er ein neyðugur partur av føroyska økonomiinum og mentanini og verður fyriskipað, so djóríð pínist sum minst. Tað, sum í fyrstu syftu tykist vera ein beinleiðis spurningur um djórarrættindi ella viðferð, verður, um hugt verður nærri at, beinanvegin tengdur at spurninginum um tilknýti hjá fólki til náttúruna og meiningin og týðningurin av traditiónum.

Tindarnir í Tindhólmi eru sjónligir frá heiminum hjá Jón Joensen. Hann sigur frá søgn úr heimbygðini um eitt smábarn úr bygðini, sum ein ørn tók og fleg við tí upp á hægsta tindin. Mamman klatraði upp eftir barninum, men tá ið hon kom upp til barnið, hevði ørnin pikkað eyguni úr barninum.

Tað er ongin moralur í hesi søgn, uttan at víst verður á hvussu hart og baldrut

lívið var – og í ávísan mun enn er.

Á stovubrústinum hevur kona Jón Joensen, Olivia, hongt eina eftirgerð av einum grindahvali við áskriftini "Gud er leiðari og skjældur okkara". Í føroysku hugsanarhátti er ongin sjálmótsøgn millum hesi bæði – í hesi djúpt trúgvandi lutheransku tjóð verður grindadrápið fatað sum ein gáva frá Gudi.

Olivia hevur eisini á stovubrústið hongt eina eftirgerð av grindareiðskapinum, sum verður brúktur í grindadrápi. Tað er eitt spjótt (hvalvákn), eitt krókut instrument (sóknarongul) og ein langur, hvassur knívur, sum ger enda á hvalinum. Hvalváknin er ikki loyvt longur, eftir trýsti frá umhvørvistunum, men sóknarongulin og knívrin eru enn frammarlaga. Joensen hevur ikki greiði á, hvussu nógvum drápum, hann hevur verið við í síðani fyrstu ferð 14 ára gamal. Hann metir eitt ella tvey um

árið, og tá hann er 61 ára gamal, skuldu hetta verið til ein 70 dráp.

Alt byrjar, tá ið hornini á einum grindabólki verða sædd, gjarna av fiskimonnum og vanliga rættiliga nær landi, har bólkurin gongur aftan á hogguslökk og smáfiski. So skjótt sum hvalirnir verða sæddir, verður rópt grindaboð. Aðrenn teldusamskiptið kom, vóruð bál tendrað ella hvít lók breidd út at varskógva menn aðrastaðni, sum síðani við smáum bátum úr víði róku hvalirnar inn á vikir.

I dag verða boð givin um telefonina og fara grindamenn á staðið í bili og brúka motorbátar. Hetta er orsök til eina av høvuðsatfinningunum hjá umhvørvistunum. Drápið er ikki longur ein gomul traditión, sum gevur føroyingum neyðugan mat, men eitt nýmótans fyrirbrigdi.

Tey vísa samstundis á, at nógv av tí gomlu kulturellu traditiónini, at dansa og

kvøða, verður mestum ikki gjørt meira. »Bert tí at okkurt hevur verið gjørt í eini 4-500 ár ger tað ikki til eina traditión. Í dag verður bert lagt á sjógvinn – hvalirnir dripnir til ókeypis mat – og síðani onki meira«, sigur umhvørvisturin Gillian Stacey.

Hans J. Hermansen, ein fyrrverandi lærari og bussførari, hevur íbirt ein felagskap av grindamonnum í eini roynd at mótarbeida áløpum frá umhvørvistunum. Hann fastheldur, at drápið enn er stóru partur av síði, mentan og bygda traditiónum. »Øll frá umleið 14 ára aldri taka lut – frá lógtingslimum til vinnulívs- og fiskimenn. Tað er nakað, vit øll luttaka í og fáa gagn av«.

27 ára gomlu dóttur Jón Joensen, Gunnvá, dámar at hyggja at drápinum úr fjøruni. »Eg haldi at grind er góð og tað halda øll vinfólk míni eisini. Serliga nú arbeiðsloysi er stórt og vælferðin so nógv minkað«.

Mamma hennara, Olivia,

Edward Pilkington her stæddur á redaktiónini á Tíðindablaðnum *Sosíalíni* á Argjum.

sigur, at hon leggur lítið í nýggju frágreiðingarnar, sum siga, at spik móguliga kann elva til krabba vegna ov nógv innihald av pesticid og øðrum dálkingarevnum. Hon sigur seg ikki kunna ímynda sær eitt liv uttan grind. »Soleiðis er lívið nú einaferð her. Føroyar høvdu ikki verið tær somu, uttan grind og spik«.

Tað verður sagt í Føroyum, at sjálvt aðrenn Marx skiltu og førdur føroyingar út í lívið hansara tankar um líkarætt. Eftir eini fyriskipan frá árinum 1298, sum stavar frá niðurstømunum av víkinga uppruna, verður tvøst og spik skift millum bygðarfólkið so javnt sum til ber.

Síðsta ár var Jón Joensen við í størstu grindini síðani 1941, tá ið 668 hvalir vóruð hildnir til í grannabygðini Miðvági. Fongurin varð málður upp eftir einum gomlum norðurlendskum máti kallað skinn. Síðani varð alt skorið upp javnt millum tvøst og spik og skift millum bygdin runt oymna. Fólkin frá The Pilot Whale Campaign siga, at skiftið var ikki nóg gott, og at matur, svarandi til einar 200 hvalir, fór fyrri skeytið. Teir, sum skipaðu fyrri, víðganga, at nakað fór fyrri skeytið, men ikki so nógv, sum ført verður fram av Pilot Whale Campaign.

Sum oyggjarbúgvar flest saltar Joensen nóg av spikinum og turkar tvøsti í longum álum, sum mest líkjast politista stavum. Hann víðgongur, at nú, tá atgongd er til innflutur vørur, er hvalurin ikki av so avgjörðum týðningi sum energikelda sum fyrr, men hevur enn stóran týðning. »Hvalurin gevur okkum mat til umleið 75 dagar – tað er umleið ein fimtingur av øllum, vit hava brúk fyrri«. Hann sær lítila og onga meining í at prædika fyrri sær um tað ómoralska í at drepa djór, fyrri hann er

tað ein daglig hending. Tað er onki slátrahús í Føroyum, so øll vanlig húsdjór verða dripin við hond, av bóndunum sjálfum. Hann fær sína úrtøku av 139 seyðum, sum hann drepur og turkar kjøtið, so tað varar veturin av.

Umhvörvistarir siga, at mátin, hvalurin verður dripin uppá – ein djúpur skurdur verður skorin í hálsin, soleiðis at mænin verður kvett – er brutalur og pínufullur. Tey hava film av hvalum, sum ringja seg í blóðugum sjógv.

Men føroyingar siga drápsháttin vera so humanan sum gjørligt og at hetta er partur av lívi teirra í náttúruni.

Sjálvt eitt boykott av fiskavørum, sum kann leggja búskapin hjá einum landi, har 99% av útflutninginum er fiskur, í skeljasor, tykist hava lítil ávirkan á hug føroyinga at drepa grind.

»Vit halda at okkara áskoðan og sjónarmið eru skeivt tolkað og gjørt til láurs«, sigur Joensen. »Hví skulu eingilskir bybúgvar siga okkum, hvussu umhvøvi eigur at vera, tá vit liva í umhvørvinum/náttúruni hvønn dag?«

